

АРХІВОЗНАВСТВО

ПЛЕТНЬОВА В.І.

**З ДОСВІДУ РОБОТИ З ПОРУШНИКАМИ ЗАКОНУ
“ПРО НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІВНИЙ ФОНД ТА АРХІВНІ УСТАНОВИ”**

Збереження документів, належне їх утримання є обов'язком не тільки архівістів, але й тих керівників та посадових осіб, чії установи знаходяться в зоні комплектування Державного архіву Сумської області. Адже ці документи є частиною Національного архівного фонду, і безвідповідальне ставлення фондоутворювачів до документів призводить до їх втрати. Та і використання дослідниками таких фондів не може бути повним.

Стаття 42 Закону України “Про Національний архівний фонд та архівні установи” передбачає відповідальність працівників архівних установ, користувачів документами Національного архівного фонду (далі НАФ) та інших осіб, винних у недбалому зберіганні, псуванні, знищенні, приховуванні, розкраданні, незаконному вивезенні за межі України або незаконній передачі іншій особі документів Національного архівного фонду або документів, що підлягають внесенню до нього, а також у незаконному доступі до зазначених документів та в інших порушеннях законодавства.

Стаття 92 ч.1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, недбале зберігання, псування, знищення, приховування, незаконну передачу іншій особі документів з НАФ або документів аналогічного статусу, незаконний доступ до зазначених документів кваліфікує як адміністративні правопорушення, а науково-практичний коментар до Кодексу визначає сутність кожного з них, а саме:

- під недбалим зберіганням архівних документів розуміють невиконання особами, відповідальними за зберігання документів, покладених на них обов'язків, зберігання документів в сирих або не пристосованих для цього приміщеннях, що призводить до псування документів;

- під псуванням архівних документів розуміють їх часткове приведення в непридатність (втрати фрагменту документа, забруднення і т.п.), що впливає на їх якісний стан, на порядок використання та цінність;

- знищення архівних документів означає приведення їх в такий стан, коли вони назавжди втрачають свою історико-культурну, інформаційну, споживчу та іншу цінність і не можуть бути використані за призначенням;

- приховування архівних документів означає умисне приховування документів від осіб, які мають право доступу до них і наділені правом користування цими документами;

- незаконна передача іншій особі архівних документів полягає у їх передаванні особою, яка має право доступу до документів без відповідного дозволу, за особистою ініціативою, з корисливою метою іншій особі, зацікавленій в одержанні цих документів;

До адміністративних правопорушень залежно від конкретних обставин їх вчинення може бути віднесено неподання юридичними особами без поважних причин в установлені законодавством строки номенклатури справ державній архівній установі на погодження (стаття 32 Закону), порушення

власником документів НАФ вимог частини другої статті 10 Закону, що кваліфікується як недбале зберігання та приховування документів. Суб'єктами вищезазначених правопорушень є громадяни, які порушили встановлені правила обліку та зберігання архівного фонду, а також посадові особи, які відповідають за облік, зберігання та використання архівних документів, формування НАФ та діловодства або здійснюють управлінську, науково-дослідну та інформаційну діяльність у цій сфері.

Відповідно до наказу Державного комітету архівів України від 19.11.2002. №81 наказом директора Державного архіву Сумської області від 28.12.2002. №17 "Про призначення осіб, які можуть складати адміністративні протоколи" затверджено перелік осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення.

У 2001 році в Сумському державному педагогічному університеті ім.А.С.Макаренка було виділено приміщення для архіву, яке не відповідало визначеним вимогам. Незважаючи на неодноразові звернення та зауваження щодо забезпечення належних умов зберігання архівних документів, протягом року не було здійснено ніяких заходів стосовно покращення стану архіву. 14 квітня 2003 року співробітниками відділу формування НАФ та діловодства було складено протокол про адміністративні правопорушення, що полягали у недбалому зберіганні архівних документів. Протокол було передано на розгляд адміністративної комісії Сумської міської ради. Комісією прийнято рішення про попередження порушника за умови виконання всіх робіт, зазначених у переліку порушень, з облаштування архівного приміщення в трьохмісячний термін. Основні види робіт були проведені вчасно. В архівному приміщенні дерев'яні та скляні двері були замінені на металеві, на вікна встановлені ґрати, встановлено протипожежну сигналізацію, придбано вогнегасники.

30 травня 2005 року було складено протокол про адміністративне правопорушення на арбітражного керуючого Р.П.Удовенка за недбале зберігання документів НАФ України. Процедура ліквідації ВАТ "Гумотехніка" тривала протягом декількох років. У 2002 році працівниками обласного комунального підприємства "Архівіст" було проведено впорядкування справ постійного зберігання за останні роки та підготовку справ за 1989-2001 роки до передачі на державне зберігання. Ліквідаційна комісія ВАТ "Гумотехніка", незважаючи на неодноразові письмові та усні нагадування співробітників архіву про необхідність передачі документів, не передала справи та не забезпечила належні умови зберігання документів НАФ, що призвело до їх втрати у 2005 році. На засіданні адміністративної комісії Сумської міської ради було розглянуто протокол про правопорушення і винесено рішення про накладення штрафу на арбітражного керуючого Р.П.Удовенка.

Співробітники відділу і надалі планують застосовувати надане їм право притягати до відповідальності керівників обласних організацій, посадових осіб за порушення законодавства, втрату документів НАФ, несвоєчасне виконання вимог щодо забезпечення належних умов зберігання, своєчасного упорядкування, надання номенклатури справ та актів про виділення справ до знищення.

визнаючи чітке розділення трудових обов'язків, а також відповідальності між різними рівнями управління.